

Metin Uca: Muhalif olmak hainlik olarak algılanıyor

Usta oyuncu, yazar ve sunucu Metin Uca Sözcü'ye konuştu...

GAMZE KAYA

Yayınlanma: 12:32 - 16 Mart 2017

Güncellenme: 14:28 - 16 Mart 2017

Aa

‘Alexander Telefonu Kaldır’ isimli tek kişilik gösterisi ile izleyiciyi 1800’lü yıllara götüren Metin Uca, gelişen teknoloji ile yaşadığımız iletişim kopukluğunu sahneye koyuyor. Kitaplarında ve oyunlarda çok sık değindiği ‘dil’ sorununu ve ikili ilişkileri ele alan Metin Uca ile, gazetecilik yıllarından tiyatroya, hayvan ve insan haklarından 16 Nisan referandumuna kadar uzun uzun konuştuk.

Fotoğraflar: Burcu ÖZEN

Gelişen teknoloji ile yozlaşan dili ve kültürü işliyorsunuz. Sahnede de, kitaplarınızda da, sosyal medyada da en titiz davrandığımız konu bu. Böyle bir farkındalık yaratma çabasına gelen tepkiler nasıl ?

İnsanlar, ikinci bir ekranla kendilerine dayatılan bir **dünya** yaşıyor. Sosyal medyayı önemsiyorum fakat bu ortamı akılcı kullanmayı tercih ediyorum. Eğlencesini de gözardı etmeden, yeniliklerinden faydalanarak bir şeyler yapmaya çalışıyorum. Yakın tarihte sosyal medyada bir **oyun** hazırladım ve 140 bin kişi oynadı. Ünlülerin, tarihçilerin, siyasetçilerin gaflarından oluşan bu oyunda da yaptığım bütün işlerde de; ben de dahil olmak üzere size söylenen her şeye soru işaretiyle bakmanız gerektiğini anlatmak istedim. Bizi hiç kimsenin aptal yerine koymaya hakkı yok. Bu nedenle hep bir ayna tutmak istedim. Kara mizahı balık hafızalı olmaya karşı kullanıyorum. Dolayısıyla bu farkındalığı görmek beni de çok mutlu ediyor.

Metin Uca'yı yarışma programlarında tanıdı insanlar. Sizi en çok ekranda olmak mı, sahnede olmak heyecanlandırıyor?

Ben kendimi hem anlatıcı olarak tanımladım. Ülkenin her yüzünü görmüş bir adam olarak mizah yoluyla, soru işaretlerini de çoğaltarak anlatmaya çalışıyorum. Bunu bir gazeteci, yazar ya da sunucu olarak yapmıyorum. Her toplumsal kesimden insanı, eğlendirirken sorgulamaya itiyorum. Bir anlatıcı olarak sahnede olmak elbette daha keyifli.

DİNSEL, CİNSEL, KİŞİSEL HAKLARIMIZ VAR”

Mizahın, bireyi harekete geçirmedeki rolü nedir ?

Ben daha çok her bireyin kendini özgürce ifade edebileceği bir yaşamdan yanayım. Kırmızı çizgilerimiz vardır. Dinsel, cinsel, kişisel haklarımız vardır. Evrensel insan haklarına aykırı her olguya karşı mizahı kullanmaktan yanayım. Bunun izdüşümünü ben de bilemem. Beni en çok ilgilendiren kısım bütün bu ihlalleri hatırlatmak.

Devletin, tiyatrolara yeterli bütçeyi ayırdığını düşünüyor musunuz?

Ömrünü tiyatroya vermiş ustaların daha çok söyleyecekleri vardır eminim. Ben artık, ‘Köstek olmasın yeter’ noktasındayım. KDV oranlarının düşürülmesi gerekiyor. En önemlisi, herkese eşit davranılmalıdır.

“MUHALİF OLMAK HAINLİK OLARAK ALGILANIYOR”

Böyle bir süreçte zor olmuyor mu mizah üretmek?

Mizahın kendi türünü yitirme sınırına gittiğini görüyor ve üzülüyorum. Her toplum, değişik dönemlerde delirme evreleri yaşayabilir. Yok edici bir süreçten geçiyoruz. Kimseni kimseyi anlamaya, dinlemeye, empati kuramaya zamanı ve tahammülü yok. Eleştiri, oyunbozanlık olarak kabul ediliyor. Muhalif olmanın düşmanlık, hainlik olarak algılandığı bir yere doğru gidiyoruz. Bundan kurtuluşu da aynı argümanlarla aradığımız için adına delirme evresi diyorum ve bu süreç hepimiz için geçerli.

“EMPATİYİ HATIRLATMAYA ÇALIŞIYORUM”

Nasıl kurtulabiliriz bu evreden?

Küçücük çocuklara tecavüz edenlere ses çıkarmayıp, İzmir’de duran heykelin uzvudan rahatsız olup, o heykele saldıranın aklını da anlamaya çalışıyorum bir yandan. Sanatsal bir objeden rahatsız olan zihniyetin barış ve kardeşlik gibi değerleri yok edişini görmek çok travmatik. Üstelik bu tür saldırıları yaparken büyük bir doyum ulaşıyorlar. Delirmenin başka bir ayağı da örgütlü cehalet. Ve ne yazık ki buna katıldığımızda çok daha kolay hareket ediyorsunuz. Kendi kutsal kitabının bile kendi dilinde okunmadığı bir ülkede bilincin dilini anlamaya ve değerlendirmeye çalışıyorum. Özellikle çocuklar ve kadınlar, kendi kimliğini tanımamış olanlar, arada sıkışmış olanlar, sendikasız, asgari ücretle çalışanlar, eşcinseller, dinsizler, sosyalistler hatta sosyal demokratlar büyük acılar yaşıyorlar. Ciddi bir sıkıntı ve baskı yaşıyorlar. ‘Yüzde 51’in dışında kalanlar yok sayılamazlar. Bu tarz evrelerde en hızlı gelen toplumsal ayrışmadır, acıdır. Özellikle 7 Haziran seçimlerinden sonra istenilen ‘tek başına yönetim’ ve sözde istikrarın savaş koşullarıyla dayatıldığı bu korkulu dönem hepimizi hırpaladı. Yılbaşı gecesi profesyonel bir katil 35 kişiyi katletti. Bunun gibi birçok örneğini yaşadık. Böyle sancılı süreçlerde; yaşam sevincini, gülme alışkanlığımı kaybetmiş bu toplumu güldürmek beni biraz rahatlatıyor. En çok ihtiyacımız olan

şeyi, empatiyi hatırlatmaya çalışıyorum.

“BAŞKANLIK SİSTEMİNİ, DOĞRU BİR YÖNETİM BİÇİMİ OLARAK GÖRMÜYÖRÜM”

Sosyal medyada da ikiye bölündü insanlar... Siz ne düşünüyorsunuz Başkanlık sistemine ilişkin ?

İnsanların düşüncelerini açıklamalarını dürüstlük olarak görürüm. Ben Başkanlık sistemine, öznesi Cumhurbaşkanımız olduğu için değil, sağlıksız bir yönetim biçimi olduğunu düşündüğüm için karşıyım. Tek başına herhangi birine bu yetkinin verilmesine karşıyım. Doğru bir yönetim biçimi olarak görmüyorum. Bu bir [Recep Tayyip Erdoğan](#) düşmanlığı değil. Bu yetki kimin eline geçerse geçsin güç sarhoşu olur. Hukuk sisteminin bütün yetkilerden üstün olduğu bir yönetimin yanındayım ben. HSYK'ya yüksek makam tarafından atanan FETÖ'cülerin değil, ilkeleri için çalışan savcılarının gerekliliğine inanıyorum. Yakın zamanda yaşadığımız çirkin darbe girişiminden sonra, en çok yitirdiğimiz şey adalet duygusuydu. Birine destek vermek, onu sevmek başka bir şeydir, ilkelerinin olması ve yaşamı ilkeler üzerine idame etmek başka bir şeydir. Tekrar söylüyorum; benim tavrım Recep Tayyip Erdoğan'a değil; o makama gelen kim olursa olsun uygulayacağı diktatörlüğüdür. Çok sesli bir meclisin gerekliliğine inanıyorum. Ve oy kullanacak herkesin ne karar verirse versin, bu sistemi madde madde okuması gerektiğini düşünüyorum.

Neredeyse 30 yıl önce gazetecilik yapmış biri olarak, gazetecilere ve yazarlara uygulanan muameleleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

9000 gazetecinin işsiz olduğu bir ortamda, tuhaf bir biçimde ortaya çıkmış, palazlanmış, şişirilmiş, televizyon programlarında boy gösteren bazı 'şey'lerin olduğunu görünce hayal kırıklığı yaşıyorum. Adlarına gazeteci bile demek istemiyorum. Yazarından çizerine, muhabirinden program sunucusuna kadar herkese uygulanan büyük bir kıyım var. "Alo Fatih" örneğinden de hatırlayacağımız gibi, her şeyi yönetmeyi seven bir Cumhurbaşkanımız var. Medya patronlarının kimlerden talimat aldığı ortada. Hâl böyle olunca da olan, işini hakkıyla yapan masum insanlara oluyor. Gazetecilikte ısrarcı olsaydım, mühendis olarak devam ediyor olabilirdim. Tiyatro eğitimimle bir yerde oyunculuk yapmaya çalışırdım.

“ELEŞTİRMEK, TÜRKİYE’DE SUÇ UNSURUDUR”

Binlerce gazeteci bugün farklı alanlarda iş bulmaya çalışıyor. Bu işin özgürce yapıldığı alanlar giderek daralıyor. Nitelikli insanların gelecek kaygısı yaşadığı bir ortamda en büyük şansım, bu işi 30 yıl önce yapmış olmam. Editöryal bağımsızlığa ve toplumsal hassasiyetlere önem veren insanlar vardı o dönem. Kabataş yalanını, onlarca gazetecinin aynı başlıkla yazması, bu yalamı söyleyen kadının ortalıkta gazeteciym diye dolaşıyor olması çok acı. Böyle örnekler de o 9000 gazetecinin bu işi ne kadar onurlu yaptıklarını gösteriyor. Medya da zor bir dönemden geçiyor. Bizim dönemimiz, gaflarıyla güldüren siyasetçilerle geçmişti. Bir dönem Tansu Çiller eliyle ‘Bacı Tv’ gibi programlarla yayıncılık ilkesi ayaklar altına alınsa da hiçbir zaman kurumsallaştırmadılar. Medya patronunu ağlatmadılar. Biz elimizdeki malzemelere güvenerek eleştirebiliyorduk özgürce. Şimdi yapın bakalım yapabiliyor musunuz? Şimdiki Türkiye’de suç unsurudur eleştirmek.

Mecliste çıkarılan ‘Köpekler Giremez’ dövizini vb. tartışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu hayvan sevgisizliği değil sadece. Hayvan sevgisizlikleri, genel sevgi yoksunluklarının küçük bir parçası. Köpeklerin kulaklarını kesip sosyal medyada paylaşan insanlardan pek farklarını görmüyorum. Tıpkı mecliste üç kadını nefretle hırpaladıkları gibi hayvanı da kolayca incitebilecek insanlar. Daha önceden açılmış bir yarayı, ‘Beni ısırıldılar’ diyerek algı operasyonu yapmanı da gördük. Sokaktaki bütün hayvanlar benim çocuklarım. Keşke köpekler girebilse... Anayasa oylaması geçerken bizim tartıştıklarımız, “Bacağımı ısırıldı”, “Köpekler giremez” tarzında olunca içerikten uzaklaşıyor haliyle. Zaten istenilen şey de bu. Ortaya bir ses bombası atarak gündemi değiştirmeye benziyor. Lozan tartışmasını ortaya atarak kabul ettirdikleri maddeler gibi.

Birbirinden renkli oyunlarla izleyici karşısına çıkıyorsunuz...

Evet. Türkiye'nin dört bir yanını dolaşıyoruz. Ankara, İzmir, Denizli, Gaziantep, Antalya gibi Anadolunun birçok şehrini geziyorum. Gittiğim her yerde sanata büyük bir ilgi görüyorum ve bu beni çok mutlu ediyor. Yaptığım şeyi, bir sahne üstü dertleşmesi olarak görüyorum. Kendisini sanatın kollarına bırakabilen insanlar benim için en büyük umut kaynağı. Çünkü o insanlarla yaptığımız her şey ortak. Şu anda 'Alexander Telefonu Kaldır' ile devam ediyoruz. İletişememeyi ele alıyoruz. Son zamanlarda hayatımıza giren akıllı telefonların çok mu akıllı olduğunu, yoksa bizim mi onların kurbanı olduğumuzu sorguluyor. 'Ayrıca Dilimize Eşek Arısı Soksun' var. O da Türkiye'nin trajikomik hallerinden yola çıkarak, bu kez dilin bize niye yetmediğini sorguluyor. 'Titaniği Ben mi Batırdım?' yaşamda kaçırdığımız başarılar üzerine anlatılmış bir gösteri. Şu sıralar 'Yedi Nota Bir Aşk' isimli bir gösteri üzerinde çalışıyorum. Ben kendimi anlatıcı olarak tanımlıyorum. 55 yaşına gelmiş, ülkenin her yüzünü görmüş bir adam olarak şahit olduğum olayları mizah penceresinden anlatmaya çalışıyorum. Bildiğim ve inandığım şeyleri anlatmayı seviyorum. Amacım, yediden yetmişe her toplumsal kesimden insanın, aklındaki soru işaretlerini çoğaltarak eğlendirmeye çalışmak. İletişimin, daha doğrusu iletişimemenin etkilerini kendi tarzımla anlatmaya çalışıyorum. İletişim kurabildiğimiz için sahnede de çok eğleniyoruz.

ANAYASA Ankara Antalya aşk darbe Denizli FETÖ HSYK Lozan Metin Uca oyuncu Recep Tayyip Erdoğan Sözcü
Tayyip Erdoğan tecavüz Teknoloji tiyatro Türkiye

